

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ЦЕНЕ ЗА СРЕДНУ:
 НА ГОДИНУ 24 ДИНА, НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИНА, НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИНА.
ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ НА БАНЈАНСКОМ ПОЛТОКОТУ:
 НА ГОДИНУ 30 ФРАКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
ЗА АУСТРО-УГАРСКУ:
 НА ГОДИНУ 16 ФОР. У ВАШЕ, НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ДРЖАВЕ:
 НА ГОДИНУ 36 ФРАН. НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ
 УРЕДИШТВО ЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА У КУЛТИ Г. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБЈАВЉЕВ БЕНАЈ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРВИ ПУТ 20 ДИНА ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 10 ПР.
 ЗА ПРИПОСАЛО 50 ПАРА ДИНА ОД РЕДА.
 Рукописи шаљу се уредништву, а приплата администрацији
„СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ“.
 РУКОПИСИ НЕ ВРАЂАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

Оснивачки Одбор „Дружине за потпомагање српске књижевности“ јавља члановима те дружине, да ће се држати ванредни главни скуп дружине, који ће, уз друге неке послове, имати да реши и то, хоће ли се према 6-ом члану дружинских правила цуетити у обрт и других пет стотина удеоница дружинских, пошто је првих пет стотина поузимамо, а удеонице се непрестано и даље траже како овде у месту, тако и из унутрашњости.

Састанак скупа биће у недељу, 29. ов. мес. у београдској Читаоници у 10 часова пре подне.
 У Београду,
 18 Новембра 1881.

БЕОГРАД 23. Новембра

Ми смо у прошлом броју нашега листа доказивали и јасно доказали, да је влада „расписом министра правде свима судовима“, којим јавља министар, да је влада пристала на некако аустро-угарског посланства „да Босанци и Херцеговци могу прибављати непокретности у Србији“ и обратно, Срби у окупираним провинцијама, „у међувремену до ратификације у речи стојећег уговора“, — **повредила устав** своје земље.

Но ми смо се после запитали: Да ли ми нисмо ствар узели од већ једнострано? Да ли нисмо, у природном нагону опозиције, да погрешке владине преувеличава, а заслуге побија или заштити, били престроги у осуди, а да можда нисмо превидели коју заслугу владину? Да нисмо само мотрили на оно, чиме се влада обрुकала, а преглутали оно, чиме се прославила?

И, збиља, кад се изближе погледа, мора се признати да има нешто, чиме се влада у томе распису прославила. Имају неки виши политички облици, што доприносе, да она сама

себи може опростити тако незнатну погрешку, као што је повреда земаљског устава.

Влада се тим расписом у толико прославила, што је прва узела у своје моћне руке решење једног познатног и тугаљивог међународног питања те прегла да поведе за собом целу Јевропу. Благо нама што нас је српска мајка родила, кад смо доживели, да видимо српску владу како предваци у Јевропи!

Ви као да још не разумете? Ствар је сасвим проста, и ако је висока политика.

Вала се само заштати: Зашто је влада аустро-угарска искала, да баш „Босанци и Херцеговци“ могу набављати непокретности у Србији и пре ратификације у речи стојећег уговора? А зашто не други „поданици страна уговорница“?

Је ли се збиља толиким „Босанцима и Херцеговцима“ прухтело, да се настане у Србији или да покупују земље шумадијске, или је Србима толика невоља, да већ хоће да се седе у Босну, али не знају шта ће с толиким парама, на морају на врат на нос да купују спахизуке по Босни?

Боже сачувај! Ни једно ни друго. Ми смо уверени, да до сада ни једнога педла земље нити је који Босанац или Херцеговац после расписа министра правде „прибавио“ у Србији, нити који Србин у „окупираним провинцијама“, а тешко да ће тога случаја бити „пре ратификације у речи стојећег уговора“.

Па на што онда та журба? Та за бога, зар није угарски сабор, баш кад овај чланак писасмо, наш уговор са Аустро-Угарском већ примио, а наша га је скупштина давно већ усвојила те ратификација може бити сваки час. На каква је то голема невоља аустро-угарском посланику била, каква му је крава стала на ногу?

Та се крава зове: освојење, анексија Босне и Херцеговине.

У нашем трговачком уговору са Аустро-Угарском нема нигде спомена, да су Босанци и Херцеговци „поданици“ аустро-угарске монархије; а није могло ни бити, док постоји берлински уговор. Ал аустро-угарској влади стало је много до тога, да Босанци и Херцеговци буду по што по то њени прави поданици. Шта да ради? То би се имало међународним путем признати, а тога признања није тако лако задобити, то се мора спремити.

Онако на пречац не ће ни једна велика сила јевропска пристати, да се призна нашој суеткињи суверености над окупираним областима; а њојзи није до чекања. Она је већ почела Босанце и Херцеговце узимати у своју војску, на јој је крајна невоља да задобије ма најмање, ма најпосредније признање свога „суверенства“ над Босанцима и Херцеговцима.

А распис нашег министра правде није ни више ни мање, него најотвореније, безусловно признање тог жељеног „суверенства“.

Јасно је, да се простом ратификацијом уговора то никад не би могло постићи, а *после* ратификације већ је касно. Отуда невоља и хитња са расписом нашег „праведног“ министра.

Можда ће наша влада казати, да то не мари ништа. Она ће се у својој урођеној смерности позивати на то, како глас мале Србије није одлучан у јевропском концерту, те ће, ваљда, овако умовати: Или ће велике силе признати, да Аустро-Угарска може располагати са Босанцима и Херцеговцима као са својим поданицима, или неће. Ако ће признати, онда је наше првенство, онда смо ми први момци у селу, онда је наша влада најнаметнија у Јевропи; ако пак неће признати, онда нисмо ствари нахудили, а учинили смо услужу суседној пријатељци, онда било па и није.

Сасвим другачија — и да опрости наша „мудра влада“ — паметније умује Аустрија:

И ако Србија, вели она у себи, не важи ништа у јевропском концерту, њен ће ми пристајак бити најмоћнији разлог да постигнем што хоћу. Ако се, на пример, буде Русија противила, ја ћу јој казати: А што ти кочиш точак, кад сво Србија пристаде, која би иначе имала вајнипродније право на наследство Босне и Херцеговине, којој су те земље пре турске владе некад и принадле, у којој живи један исти народ и по крви и по језику, а већином и по вери, који је у Босни и Херцеговини?! Ако се Русија, а можда и Енглеска, буде мало и затезала, тај ће разлог бити тако снажан, убедљив, да ће га остали, да ће га већина морати прихватити, те ће мањина, мира ради, пристати; а за то сам се већ побринула, да се Србија завади с Русијом, те да ова изгуби вољу заузимати се за неко велико српство, за неко срп-

ско уједињење, за неку српску мисао и будућност.

Није ли то све тако јасно и разговетно, да то мора разумети и наш министар правде?

И тако ћемо дочекати, ко доживи, да ће наша влада — ако доживи — повести за собом сву Јевропу. Па шта то мари, према тако славном успеху у вишој политици, што ће се који члан устава, па ма како важан био погазити? Велики уснеси требају и велике жртве; а то је велика слава са малом жртвом. Не стоји нас ни једне паре, ни једне капи крви. А један или други члан устава, чудна ми посла; и овако хоћемо да га мењамо! Уједно смо се оправдали због издајства оних босанских бораца за слободу, што су их после стрељали, признав, и ако накнадно, да су Босанци, и поред непокретног имања у Србији, аустријски поданици. То смо постигли једним потезом пера; опрали смо крв мастилом те смо се и у научном свету прославили тим хемџејским проваласком.

Боже мој, ал смо ти ми славни људи! Благо нама, што нас је српска мајка родила!

О УСТАВНОЈ ВЛАСТИ.

од ЕДУАРДА ЛАБУЛЕЈА.

(НАСТАВАК)

Кома снада у дужност одржати ову стару политичку зграду? Парламенту. То је право које му нико не спори. Он може, када нађе за добро, дотаћи се једне или друге од ових слобода које, уједно скупљене, састављају оно што се назива устав енглески. У Енглеској постала је пословица да парламент може све, изузимајући од човека жену и од жене човека, да направи. Французи, који увек иду у крајност, из тога су закључили да је уставотворна власт парламента неограничена; сумњиво је да би Енглези усвојили ово резолуирање.

Но није се остало само код теоријског закључка; ова могућност реформе привукла је многе француске публицисте. Многи су се питали да ли није само уображење постављати разлику између устава и обичних закона. Зашто установити одвојено уставотворну власт, која буну и грози свима осталима? Да ли није простите и мудрије следовати примеру Енглеске, и у редовно време оставити народним представништвима и глави државе право променити устав заједничким споразумом?

Они који су извели ово питање нападени су привидношћу. Нарочито у погледу Енглеске може се рећи да ја истина, да оно што се не види ваљније је од онога што се

види. Измеђu уставни идеја, законодавни навика, политички обичаја Енглеза и Француза, постоји тако јасна противност да је свако подражаваће варљиво и узалудно. 1814. устав је створио наследне перове; па да ли се тиме добило нешто што наличи на кућу лордова? У Енглеској видимо један устав и један парламенат а мало њих који увиђају да они само по имену налице на устав и парламенат француски. Нас вара привидност назива; ми држимо да смо лончари резонирајући о речима, без да увиђамо, ма да ове речи не имају исту форму у обема земљама оне ипак имају исти смисао.

Од осамдесет година на овамо, Француска је имала једанаест устава, са којима је она брзо из ропства прелазила у слободу, а из слободе у ропство. Па шта су сви ти уставни? Програми које владе износе народу, или које народни законодавац намеће влади — више обећања но права. У Енглеској је устав дело векова, и исто је тако стар као што је и сам народ. Устав је скуп слобода које уживају Енглези од најдашњи времена, слободе које имају корен у обичајима англо-саксонским, као што је порота, или у феудалним обичајима, као што је парламенат и одобравање намета. Више су пута ове разне слободе угушавали краљеви, и требало је дугих усилжавања док су се опет задобиле; али народ енглески није никада престао сматрати их за своје народно наследство; никада није дозволио да се газе и одузимају његова права. Чувени узвик: *habeas leges Angliae mutare*, јесте одважна форма овог захтевања. То је што објашњава конзервативски дух Енглеза, њихово предање јесте предање слободе. Парламенат, одобравање порезе, право молбе (петиције) *habeas corpus*, порота оптужна и порота суђења, печатње, итд. све ове слободе, сва ова права имају своју историју исписану по регистрима Вестминстера, а ова је историја и историја саме Енглеске. Што се нас тиче довољно је проћи кроз галерије версаља на видети како у нас нема ничега што личи на ове мирне анале; историја Француске историја је наших краљева, њихових ратова и њихових љубавних ђевова, и нека нам опросте они који претурали прошлост не би ли у њој налази остатке старих Француских слобода, сумњиво је да ли је пре

1789. Француска имала и једну од гаранција противу самовољства које су битни саставни делови сваког устава.

(Наставиће се)

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

У прошли понедеоник настављена је и *закључена* у угарском сабору дебата о нашем *трговачком уговору са Аустро-Угарском*, коју смо у прошлоте броју нашега листа почели доносити нашим читаоцима, мислећи да ће као важнија ствар бар неколико дана трајати и да ће прваци угарске опозиције употребити, као увек, и ову zgodну прилику, да влади створе неприлику и отежају положај. Очекивали смо, колико толико, да ће финансисте мађарске опозиције наћи и у здравој ноци три и изнети пред сабор по угарску трговину штетне и некористне тачке овог уговора и ако је то немогућа ствар, неби ли нам бар тиме олакшали да носимо грдне терете, који су тим уговором на Србију натоварени. Но што је тако рећи нечувано у аналима угарског парламента, дебата о нашем уговору свршена је, као што Немци веле, *per Dampf*, и што је најкарактеристичније, разлози опозиције, поред све млигавости, нису били направени против нас, т. ј. против српских трговачких интереса, већ искључиво против ђумручког савеза који постоји између Аустрије и Угарске. Све политичке странке у Угарској дакле сложиле су се у оцени овог уговора, да је по интересе мађарске користан и једину махву нашла су му опозиционари у томе, што су њиме *више осигурани интереси Аустрије но Угарске према Србији!* Такав суд изрекше Мађари; без сумње ће опозиција аустријског државног већа, кад уговор тамо дође на претрес, наћи да су њиме више угарски но аустријски интереси обезбеђени. Но Србију је то свеједно; што је већа утакмица владала између Аустрије и Угарске при склапању овог уговора, то смо ми све више морали искијати; и да ћемо занета осетити

„благодети“ уговора, то ће се показати одмах чим уговор ступи у живот. Имамо још да сачекамо, да и горњи дом угарски изрекне свој суд о уговору, и да га аустријско државно веће усвоји, — и онда наступна нова ера политичко-економна за Србију, којом нас усрећеше формуле Пироћанац-Мијатовићеве.

— Полузванично гласило српске владе систематично бомбардује Русију час тешким час лаким топовима. После оне дреке манифестације, која је јединствена у историји званичне и полузваничне српске штампе, „Виделу“ се допада, по примеру бечко-пештанских чивутских листова, да опише велику словенску царевину као труду зграду, коју подривају нездрави и по опстанак државни опасни елементи као што су нихилисте. „Виделу“ кроз његове аустро-угарске наочари „изгледа, као да је Русија ни мање ни више, но легло самих револуционара.“ Очевидно је куда шибла тај лист, кад тим тоном пише о Русији. Но сва ће му мука бити узалуд, јер и уредници и протектори његови само се заносе ако мисле, да ће тим једностраним и тенденциозним писањем потрести веру нашег народа у моћ Русије и отуђити нас од братског нам народа руског. „Виделу“ све дубље копа јаз између Србије и Русије, и не стиди се да и самим неистинитим износењем унутрашњег стања Русије постигне оно за чим његови патрони теже.

— Од како је гроф Калноки наименован за министра спољних послова, почело се паново говорити о састанку руског и аустријског цара. Као поуздано се јавља, да је Калноки приликом опроштаја у Петрограду покренуо лично ту мисао и с аустријске стране унапред обећао све, што би руском цару олакшало тај састанак и с политичке стране, само да се што пре испуни жеља Фрање Јосифа, да Александра III поздрави. Ако се доиста с аустријске стране све то учинило, онда ће се, на сваки начин и против воље Мађара, у недалеком времену руковати цареви Русије и Аустро-Угарске. Разуме се да ће се после

дице тог састанка најјаче осетити на истоку, а можда понајпре у нашој отаџбини.

— Енглески листови осуђују Аустро-Угарску због претераних захтева њених у дунавском питању. Нарочито „Тајмс“ усваја и одобрава становиште румунске владе и пребације Аустро-Угарској да је она крива што је ствар догле дошла, јер је од ње зависило да се судар избегне. Аустро-Угарска могла се задовољити улогом вође у Дунавској Комисији, што је, напоследку нико неби бранио, а не да захтева титуле и повластице неког природног председништва у комисији.

ИЗ ЛИСТОВА

а. РУСКИ

“С. Петербурската Вједомост“, допосе у свом 286. броју допис из Мостара, која ми овде у целини нашег свету саопштавамо: „Жалосна вест, која нам је дошла из Србије, о томе, како је аустријско-мађарска влада, тј. хоћу да кажем — српска влада — избацила митрополита Михаила, потреса је сав православни народ у Херцеговини у дубљини душе његове. И тако су ношти аустро-мађарски захватили и независну Србију, као и нас, те вуку сав српски народ у пропаст. Ми Херцеговци не можемо се доста да начуђимо српској влади, како она награђује митрополита Михаила, који се дан и ноћ неумерно трудио за народ српски, и за његово ослобођење испод варварског ига! Ми Херцеговци сажаљевамо из дубљине срца неразуман поступак српске владе и увреду нанесену митрополиту Михаилу, и ми и наша деца нећемо заборавити добричинства, која нам је чинио. Ако смо требали што год за цркву, ми смо се обраћали митрополиту Михаилу; ако је била потребна помоћ за школе, за учитеље и опет смо се њему обраћали, и он је увек саслушао наше замогање, и тешио нас као мајка своју децу. Сваки Србин налазио је код њега утехе и помоћи и ево како је са њиме поступила српска влада! Па коме хоће она да преда управу српске цркве? Више епископу шабачком а сада неготинском Мојсеју, који је врло добро познат и шапчанима а и осталом свету.

Многи се радују сада збачењу митрополита Михаила; најповољније је то ватикану и његовом помоћнику познатом

вредити: да друштво избере себи једног секретара, с пуном платом, али који би дужан био, са знањем и одобрењем управе, о свом трошку да нађе себи *помоћника*. — Бошковић доказиваше, да Гласник треба да излази у тајним књигама, али чешије, па и други одељак би могао више пута излазити; требало би отворити и пети одбор за ширење наука и књижевности у народ; најпосле, требало би продавати више друштвених књига на годину, а не само за 100 динара. — ако ћемо да учинемо на образованост *народа*. Овако учени људи пишу за учене људе. С тога предлаже поделу рада секретарског. За тим, једни чланови хтедохе, да се са свим одустане од одлуке о сталном секретару. (С. Стенковић); други беху за то, нека она одлука стоји до бољих прилика; *И. Стенковић* спомену да би било незгода за друштво отуда, што би стални секретар друштва, као државни чиновник, зависно не само од друштва, него и од владе. *Д. Васиљевић* је за предлог *Ј. Бошковића*, *Ст. Новаковић* се приближује предлогу *Ј. Бошковића*; желео би да се не каже други секретар, него *пословођа*; прича из свога искуства,

ЛИСТАК

СРПСКО УЧЕНО ДРУШТВО

Српско учено друштво имало је свој годишњи скуп у недељу 22 новембра у сали Велике Школе. Ове мирне просторије беху до сад неутрално земљиште, на коме се састајаху сви родољуби, пријатељи књиге и просвете, без разлике политичке боје. Али овога пута дођоше напредњаци у *позном броју*, као да су смислили нешто сложено да изврше, или се нечега бојаху с противне стране, али без разлога, као што се после показало.

Најпре се дуго чекало за министром, али кад неки чланови приметише, да друштво нема над собом „владиног комесара“, а министар, ако буде вољан да даде какву изјаву, може то учинити и доцније, *председник* (*Стојан Бошковић*) отвори састанак *лепом* књижевно-политичком *беседам*, (коју у прошлом броју доносемо), кад је већ књижевна рада саразмерно мало било.

За тим секретар (*Милан Кјуџић*) прочита *преглед радње и стања* друштвеног у прошлој години. Из њега ћемо навести, да је управа имала 7 састанака, а поједини одбори од 1 до 4. Расправа је поднесено око 15. Ради истраживања и прибављања књижевних и уметничких споменита слати су изасланици. Од Гласника изашла је књига 49, а од другог одељка изашлиће који дан књига 14. Друштво има државне помоћи годишње 15.000 динара, (осим што се Гласници оба одељка штампају бесплатно, а остале књиге које друштво издаје, без наплаћивања процента, у државној штампарији); плата секретарова беше до сад 600 динара, а књига се продало ове године за 100 динара, свеу округлим бројевима (некада се продавало за 850 динара).—

Промене у управи друштвеној: изабрани су *Ст. Здравковић* и *М. Валтровић* на место *К. Алковића* и *Д. Јенка*, којима је протекло време на које су изабрани за председавање у својим одборима. —

Рачуни су прегледани и нађени исправни; бирају се нови прегледачи и потписници протокола овога скупа. —

Отвора се дебата о *положају и бирању секретара*. *Председник* напоменувши, како је лане и преклане на скупу одлучено, да се замоли влада, да изради положај професора Велике Школа за друштвеног *сталног секретара*, јавља, да се управа писмено тога ради обратила влади. *Министар*, споменувши узгред како је ту скоро добио представку од стране управе друштва, изјави да не може поуздано рећи, хоће ли се испунити та друштвена жеља, јер ствар не стоји само до њега, него и до других чинилаца. На то *Јован Бошковић* предложи, да се 34 члан уређења промени у неколико овако: Друштво има два секретара: првога и другог. Први је уредник свију друштвених издања и бележник на састанцима одбора, управе и скупа. А други је благајник, библиотекар, архивар и руковатељ продаје друштвених књига. Оба се бирају на годину дана. Плату им одређује скуп (или скупом овлашћена управа) из партије буџета на секретара, у 650 талпра, (3.284 динара). — А као прелазно наређење, док управа законитим путем не изради код владе ту промену у статуту, могло би

Штротмајеру. Сада су се латински „три расули по Херцеговини као пчеле, и радосно трубе и уверавају народ, да је митрополит српски Михаил за то збачен, што се он противио Штротмајеру и папи, те нам говоре: „Покорите нам се ви видите нашу силу: наш је краљ и цар Фрања Јосип у савезу са Немачком и Италијом, а Србија се обавезала уговором да издаје влади Аустријској сваког усташа, који се противи воји те побегне из Босне и Херцеговине у Србију. Ових дана су у Београду предали нашој влади једног бунтовника, кога су стрељали, а тако ће бити и са другим бунтовницима.“ Тако говоре сада хрватски Фратри несретним Херцеговцима. Но сигурно не знају ватикан и његов помоћник Штротмајер, да је нама увек свитаола зора са истока. Хрвати треба да знају да ми нисмо никад припадали круни Звонимировој, но смо били део државе силног српског цара Стевана Душана, и да овде и сада *живе Срби а не Хрвати*. Овде стање народа постаје сваки даном све несвојније: народ сваки даном иде у гору Стојану Ковачевићу и другим четама. Апане аустријске препуцеју православним Херцеговцима. Тешко је погодити, како ће се решити овај несвојан положај наше земље.

И овај дошк нов је доказ, какво је расположење према садашњој „виделовачкој“ влади у целом српском народу. Србија је до данас била узданица свега Српства, а сада познатом радњом „виделовачком“ изгубила је она свој велики значај у очима целога нашег народа. Но „виделовцима“ није ни стало до позива Србије, и до њеног значаја, њима је само цел, да себе утврде у власти и да угоде својим патронима у Бечу и Пешти. Али они заслепљени страху, не треба да мисле, да је усакхна народна свест, те да народ равнодушно гледа како га они упропашћују. Пуна је и препуна чаша народног огорчења, и тешко онима који је напунили, јер ће се загрнути кад је буду испијали, а да ће је морати до дна испити, о томе нема никакве сумње.

ВЕСТИ ИЗ НАРОДА

Из Вел. Градича под 15. о. м. јављају нам, да су Пауи и Петар браћа Пајкићи, Мијајло и Станоје Јовановић, земљеделици из Речице, ишли са аловом у рибу 4. септ. о. г. и ловили рибу Дунавом између Паланке и Бајаша навишу на некакав мангун сплав, са њега узмеду 94 даске, и однесу кући, те међу собом поделе. Но власт ово-среска дозав са исто дело, пошље у Речицу писара српског Миту Спасића, који узме сву че-

творицу на одговор, и ако су они признали да су даске напши у Дунаву и донели их кући, те их одмах — Черу је тукао песницом, а Михајлу везао руке наопако ковошом и сву ноћ на зими у кошу општинском држао за дирек на погла везаног. 23. септембра пусти их из затвора, веже свој четворици руке наопако, на са оружаном стражом потера их из Речице у Раи, из Рама преко Затоња и Книшљена дотера их у Градиште и затвори у апс ерески, у коме од тога доба и данас леже. Незна се кад ће бити спроведени суду, или пуштени у слободу. — Њихова полска радња пропаде сва: да Бог сачува свакога Србина од овакових полицајаца. Противу Спасића поднесена је тужба начелству пожаревачком и министру унутрашњих послова, и достављено је, како је он осим овог, још и друга казнина дела пошито, и себи кривицу створио, али то је све дато заборавности. Уместо да га постигне оштра, сигурно ће бити унапређен са влосом. (Ми тај извештај доносимо у целости, — да се ова ствар што пре расшита, и види ко је крив; јер и ако има кривце ових сељака, власт треба са свакии човечно да поступа. У.)

ДОПИСИ

Пожаревац 15. новем.

Каково је расположење према „Виделовцима“ у народу, види се из овога што вам овом приликом јављамо. Било је у кафани код „Национала“ онда, кад је овде стиго глас о паду г. митрополита, и ту је један напредњак и посланик владин, г. Стеван Максимовић адвокат оид, између осталог изговорио за владу ове речи: „влада се овим поступком својим страшно обрнула.“
1. тек. мес. у овдашњој општини изабрани су за одборнике све сами либерали и радикали.
Ми би могли да наводимо безброј других случајева, у којима се неогледају симпатије овдашњег света сирам кабинета који је сада на влади. Али, ми у то нећемо да се упштамо, јер је та ствар довољно позната. Ми ћемо да кажемо само то, да је овдашњи свет и пад г. митрополита уврести у остатак чуда, што их је наша „напредњачка“ влада за ово годину дана починила и што ће их можда још починити у нашој држави ако још и даље буде управљала судбином напшом.

Седам смртних грехова

Министри просвете и црквених послова.

Други грех

Ми смо казали, да је министар Новаковић повредио 120. чл. устава књажевства Србије; јер је овим чла-

ном одређено, да „*управа унутрашњих вероисповедних послова остаје по дотичним вероисповедним канонима за православну цркву архјерејском сабору*.“ Ми смо рекли да је министар овде повредио устав тиме, што је отео власт архјерејског сабора и потгачио право православне цркве у унутрашњим вероисповедним пословима њеним. За доказ овоме навели смо незаконито збацивање г. митрополита и запитали смо министра: Како је смео збацити г. митрополита са управе, кад је право збацивања епископа у рукама сабора архјерејскога а не у рукама министра Новаковића нити пак владе?

Министар нам је на то питање одговорио овако:

Митрополит је збачен због тога, што „*одриче послушност највишој вољи у земљи; што се појављује као државка у држави, и што подиже поповску револуцију*.“

Ко год има иде свеести и поштења мораће признати да нам министар овде није одговорио на стављено му питање. И најпростији човек види ће, да се питање наше тиче отмице права архјерејског сабора, а не односи се на побуде, којима се руководила влада при збацивању г. митрополита. Ми нисмо питали владу, због чега је збацила г. митрополита, него смо питали министра црквених послова, како је смео да узме на се власт архјерејског сабора? Како је смео да барата по унутрашњости црквеној? Како је смео да се улете у управу унутрашњих вероисповедних црквених послова, кад је на основу 120. чл. устава та управа у рукама сабора архјерејског?

Ми примећујемо да нам се при читању ових питања виделовци лако осмејују. Ми чисто чујемо од њих ове речи: „*та то није истина да се влада умешала у унутрашње ствари црквене, него је просто збацила митрополита као бунтовника*.“

Но нека нам је слободно да овде замолимо виделовце, да за један часак оставе партијску страст на страну, да забораве свој лични расположејај према г. митрополиту, да умире своја узбуђена осећања на да мирно и најљубиво уђу с нама заједно у цркву те да се познамо са оном управом у унутрашњим пословима црквеним, о којима говори 120. чл. устава, на да после тога по законима здравога разума изречемо свој суд о томе, је ли оставку, на зар сад, кад положај тога посленика мењамо на боље, да остане опет све по староме? Још су неки чланови говорили за и против. На посетку, Ј. Бошковић предложи, да остане дојакшоњи секретар до ванредног скупа, који ће се скоро састати у след промене статута. — Прима се.

Дојакшоњи дописни чланови Св. Ивацковић, др. Ј. Стефановић и А. Андрејевић бирају се за редовне. За нове чланове бирају се, за редовног: Платон Кулаковски, за почасне: Победоносцев, руски министар просвете и одлични правник, Дринов, бугарски државни саветник и историк, за дописне: Дестунис, Успенски и Васиљевски, универзитетски профес. у Петрограду, историци, који пшсаху о Србима и Византији, и Папарипоулос, Кумануди и Ламброс. Јован Бошковић примећана, да је одбор за науке философске и епидолошке, на састанку свом 17. о. мес., одлучно, да се као кандидат за редовнога члана предложи и др. Лаза Костић, на основу дојакшоњег књижевног рада његовог⁽¹⁾,

(1) Ево његових књижевних дела: а) Оригинали: I. Две књиге песама, епских и лириких. II. Две драме (Максим Црно-

министар Новаковић с владом позвао устав или не.

На првом месту у цркви ено стоје свештена лица — свештеници и калуђери. Посвећивање тих лица, према правилима црквеним, врши само епископ у цркви. Нико други осим епископа не може никада ни запозити ни зајаконити. Нигде на другом месту не може се нико ни запозити ни зајаконити, него само у цркви и то при литургији. А кад ово посвећивање врши само епископ и то само у цркви, и кад свештени чин према томе носи само религиозни карактер, онда за цело то посвећивање спада у унутрашње вероисповедне послове црквене. — Противно овоме може тврдити само онај, који је или душевно болестан или до крајности непоштен.

А кад посвећивање свештених лица спада у унутрашње послове црквене, онда је оно, т. ј. посвећивање према 120 чл. устава, у кругу власти архјерејског сабора. Сабор архјерејски, дакле, има уставом ујемчено право, да води бригу о посвећивању духовника, јер је то ствар чисто црквена.

Што рекосмо за посвећивање свештених лица и помњање епископа при молитвама, важи и за архјерејске благослове, и за слободно проповедање, и за слободно служење у цркви и т. д. јер је г. Митрополит свега тога лишен; сва та права митрополитова Новаковић је без архјерејског сабора пренео на епископа Мојсеја. Новаковић је дакле узео на себе власт збацивања епископа, противно свима канонима цркве православне и противно 120 чл. устава који је највиша воља у Србији.

Из свега што доведе рекосмо, никакo не излази да је г. Митрополит хтео да буде држава у држави, него на против Новаковић направно се архјерејским сабором у цркви. Из овога никакo се не види, да је г. Митрополит одрицао послушност највишој вољи у Србији, него се на против види, да је министар Новаковић одрекао послушност тој највишој вољи. Из овога нико не може извести да је г. Митрополит дигао поповску револуцију, него се напротив најјасније види, да је министар Новаковић направно преврат у цркви.

Што министар Новаковић вели да је митрополит Михаило друкчије саопшито влади одлуку саборску о таксама, а не онако каква је у

као некадашњи секретар друштва, како је незгодно, кад се човек у исто време мора бавити и умним радом и експедицијом књига; промена статута могла би бити потврђена за 16 дана. *М. Кујунџић* је такође за предлог; потврђује да у секретарским дужностима има две врсте рада: мислалачки и механички; овај му други беше досадан, с тога даваше оставку, али опет остајаше на месту, јер се бојао, ако се при дојакшоњем положају секретаровом нађе човек више канцеларијски, да ће она прва страна бити лошија; ретко су састављене те две наклоности у једном човеку, с тога је за поделу; потврда се може добавити за месец дана. *И. М. Ђ. Милићевић* и *Штачанин* говоре у корист предлога. — Прима се у начелу први део предлога Ј. Бошковића, са исправком Ст. Новаковића, да се други секретар зове *пословођа*, и с тим, да управа коначно стилизује тај предлог и да га пошље влади на одобрење, па кад стигне одговор, нека сазове ванредни скуп, да бира друштву секретара и пословођу.

То је о положају секретара, а што се тиче избора његова, једни

чланови беху за то, да остане дојакшоњи секретар до законите промене у уређењу друштва; други да се одмах избере секретар са позовним платом, а трећи са пуном платом (650 талира) и да има помоћника. *М. Кујунџић*, ако ће секретар имати пуцу плату што сам ја онда давао оставку! *И ја могу са 650 талира наћи не само једног, него и више помоћника!* (смех). *Ч. Мијатовић* је за једног секретара, али примећана, да не треба бити врло издешан с платом, јер *како су прилике, не може се знати, хоће ли народна скупиштина одобрити друштву потпуцу суму од 15.000 динара*. (Како ми познајемо наше народно представништво, господине Чедо, оно је свагда пре наклоњено да одобри суму за просветне цели, него, на пример, за Вонтувљеву банку, монопол соли и слично. Уред.) *Архимандрит Дучић* је за то, да се сад бира секретар. *Св. Вуловић* примећана, да не може бити сумње о томе хоће ли се сад бирати секретар, пошто је управа сама ставила у програм, да ће се донети одлука не само о положају него и о бирању у секретара друштвеног. Већ је две године, како секретар даје

али га нема овде међу предложенима; међу тим чује, да је синоћ био поповљени саставак одбора, на који су неки чланови звани после подне а неки нису никакo звани, на ком је пређашња одлука потрвена, под изговором, да пређе није био довољан број чланова. На пређашњем састанку беше најпре 7 чланова, па онда двојица отидоше због неке несугласице; за тим је читан 41 члан уређења, по ком јевнић, у два издања, и Пера Секединац), III. Четири приповетке (Махараца, Милехаса, Чедо вилино, Мученица). IV. Критика Омипрове Илијаде у преводу Јосифа Новаћа). V. Илијада, поглед на једну лезу главу. VI. Рецензије о позоришним представама (у листу Позориште). VII. О српским народним песмама. Јавно предавање у научној клубу у Бечу. Издање на немачком језику у „Petersburger Zeitung“ 1877. VIII. Живи палимпсести, (Lebende Palimpseste, Ansland 1879, на немачком језику, и српски) у Јавору. IX. Основе лепоте у свету. Нови Сад 1880, 8^о стр. 144, свеска I. X. Исто на француском језику, опширније обрађено. 6. Преводи, XI. С грчкога. Три пелања из Омипрове Илијаде. XII. С енглескога. Последњи дан Помпеја, од Булвера, 3 књиге. XIII. С енглескога, Ромео и Јулја, од Шекспира. XIV. Из Шекспира, краљ Лир (од чести), Рихард III (први чин). Обе драме и Основе лепоте — наградом су увенчана дела.

самој ствари, ми са најчистијим убеђењем велимо, да је то сламчица за коју се само даље хвата.

Митрополит је поднео министру коширану одлуку саборску од речи до речи, и министар је ту коширану одлуку поднео господару уз овај предлог да се г. митрополит збаци. Није дакле могло бити никаквога неистинитога саопштавања поред приложене одлуке. Зар је министар без очију те да му когод може натурити своје тумачење овога акта који му је у руке утисао? Зар ово није министров тражење дакле у јајету?

Ито тако није истина, што је министар Новаковић реферисао нашем Господару, да је „значајна несугласност писма митрополитова са саборским закључцима“ о таксама (види бр. 228. Срп. Нов.) Митрополит је у спроводном писму рекао: „отацствени архијереји не могу примити и усвојим богочасним епархијама извршавати закон о таксама у садашњој његовој редакцији.“ (вид. бр. 228 Срп. Нов.); а сабор је у својој одлуци рекао, да је „закон о таксама противан канонима свете православне цркве“ (вид. бр. 228 Срп. Нов.) Који год има очи за гледање тај ће овде видети само један и исти смисао и у митрополитовим и у саборним резима. Ко год има колико толико памети, запитаће се: да ли владике могу радити оно што је противно канонима цркве, па кад узме у обзир заклетву владика којом су се обавезали да ни пошто не могу ништа против канона радити; онда и по елементарној логици доћи ће до закључка да „отацствени архијереји не могу примити закона о таксама који је противан канонима. И најситнија памет довољна је, те да се у горњим министровим речима констатује подла измишљотина, којом се министар Новаковић на највишем месту послужило да пошто по то створи г. митрополиту кривину.

Но министар Новаковић са својим колегама предложио је нашем Господару, те је г. Митрополит збачен с митрополитске столице. Министар Новаковић одузео је тиме право г. Митрополиту, да овај посвећује свештена лица у својој епархији београдској. Митрополиту је забрањено да у цркви ради оно што је чисто црквено. Митрополиту се оду-

зима право да као епископ врши свој епископски посао у цркви. Новаковић је одвојено г. Митрополита од његових свештеника. Новаковић је ушао у цркву и стао између оца и синова, па не да синовима да слушају свога оца, ни оцу да заповеда синовима. Новаковић је у томе чак дотле зашао, да је отерао г. Митрополита и из митрополије да га само укљони испред очију његових духовних синова; и, гле, владика Мојсеј рукополаже сада свештенике у епархији Београдској место митрополита Михаила: Новаковић је одузео то право од г. Митрополита и предао га владци Мојсеју.

Кажите, читаоци, пије ли Новаковић овим, заједно са владом, погазио 120. чл. устава? Није ли влада ненадлежно угазила у унутрашње црквене послове? Није ли влада отела право архијерејског сабора? Није ли влада убила унутрашњу слободу црквену? Није ли овим намета увреда српској цркви?

Хајдемо даље.

По црквама београдске епархије сада чујемо у молитвама помињање имена архијереја Мојсеја, место имена митрополита Михаила. Ово помињање имена црквених великодостојника при молитвама за цело не прописује министар Новаковић својим актима, него решана црквена власт као надлежна, и према томе ово спада у унутрашње вероисповедне послове црквене. Но министар Новаковић није ни овде оставио цркву на миру. Он је и овде изабацио име митрополита Михаила и ако је сабор архијерејски још 1859 год. решио да се свуда по црквама епархије београдске помиње име митрополита Михаила, — и ако то решење саборско још никаквим другим решењем није замењено. Новаковић је довео Мојсеја у београдску архијерејску и натурно нам дужност да се за Мојсеја молимо Богу.

Зар ово није тлачење црквених права? Зар ово није увреда цркви? Зар овим није поремећен ток унутрашњих послова црквених? Зар Новаковић није овим насилнички ушао у цркву? Зар Новаковић није овим погазио 120 чл. устава? Зар се министар Новаковић не твита овде с нашом црквеном управом?

Та зна ли Новаковић да је г. митрополит указом разрешен само од администрације а не од архијерејства? Зна ли Новаковић да посве-

ћивање свештеника и помињање епископа при молитвама не спада у круг администрације? Зна ли Новаковић да је пок. патријарх Ивачковић помињао у патријаршији и онда кад је место њега управљао патријаршијом администратор Аићелић? Зна ли Новаковић да је Ивачковић председавао у епископском синоду све до смрти своје и ако је Аићелић био администратор? Зна ли Новаковић да од смрти патријарха Ивачковића још никако није било архијерејског сабора само за то што патријарха нема?

Ако не зна, нека прочита говор царскога комесара који је пре неки дан отворно у карловцима црквено-народни сабор. Нека иде у Мађарску (одакле је, чини нам се, и дошао) да се научи како ваља поштовати светињу православне цркве, и нека иде к' нашим смртним непријатељима мађарима да га они обавесте о законима наше српске цркве.

Резултат свега овога износи други смртни грех министар Новаковић — против 120. чл. устава, јер је отео власт архијерејског сабора; — против савести, јер је неистинито реферисао Владару о смислу митрополитовог писма и саборске одлуке. — и на послетку против јавног поштења, јер је дао примера титрању са народном светињом и стварању кривина на недозвољени начин.

(Наставиће се)

ПОЗДРАВИ

Његовом високопреосвештенству митрополиту српском

МИХАИЛУ

Ваше Високопреосвештенство!

Ваша прошлост и ваш неуморни рад, у нашој независној отаџбеној српској цркви и црквеној литератури, ставља вас врли и узорити, општељубљени, први независни Архиепископ српски у ред великих и васионих Архијереја, као што су: Златоусти, Василије Велики и остали њима подобни.

Нека ваша душа, велики и свети јерархе српски, буде спокојна односно напада са стране и у земљи; јер свестан народ српски и његово свештенство будним оком прате цео ваш рад, препишу и борбу ради одржања у це лини и чистоти православља и одлука васионих сабора као шт' прати и пратиће рад и

осталих наших архијереја српских у овако озбиљним приликама по веру и цркву нашу.

Ваше је име, врли архиепископу српски, и до сада у српском вароуду и свештенству, као и у целом православљу, било пунозначније, уважено и чувано; а у овој светој борби, ради одржања прадедовске свете вере, на светом огњалишту српском, — име ће заше сјати још много сјајније у далекој будућности потољем потомству, као име најдостојнијег преставника и највећег борца православља, узор митрополита српског Михаила.

Српски народ и све разборито и свесно своје задаће и подокља свештенство уз вас је и с вама је Бојом изабрао архиепископу српски. Сва деле потпуно и са најјачим убеђењем ваше поглед и мисао коју заступате Високопреосвешћена главо српске цркве, Свети крст који повесте ради одбране православља одшта је тежак, јер је усвојеним многим неразумним неправичним гонелима од стране непријатеља православља; али ваша родољубива, одважна, истрајна, пуна жара и љубави к вери и православљу душа, велики јерархе прве српске независне цркве, неће, не сме и не може бити понижен. Но као што злато, кад кроз ватру прође, тек само тада добија своју праву вредност и цену; тако исто и ваша светост, тек после ове борбе и искушена, постаће у очима целог православља а нарочито код нас Срба, овај велики и прави златоуст српски, кога име потпуно и у правом смислу заслужите кроз пуних 28 година, вашег поштења, племенитог и узвишеног архиепископског рада. Подобно архиепископу српском светителу Сави, и сте овековечили и обесмртили ваше име и ваш спомен у целој роду српском, и с ове и оне стране Дунава и Саве, и с ове и с оне стране поносите Дрине, као име и спомен правог и истинског јерарха прве независне отаџбено српске цркве.

Целујући вашу свету руку високопреосвешћена главо прве независне српске цркве, и препоручујући се светим молитвама, остајем Вашег Високопреосвешћенства.

Октобра 1881. г.

Прот.

Најпокорнији

8.

Разрешење ваше од администрације митрополије и архиепископије и ако нас је дирнуло, опет вам уредно честитамо стално заузимање и бранење канона на којима почива света и православна наша прадедова вера. Хиљадили се такови

на састанцима појединих одбора, да би одлука вредила, треба да има бар трећина од редовних чланова који су у месту. Председник одбора (М. Ђ. Милићевић) читао је пмена одборника у „шматизму“, и пошто је 5. трећина од 14. (5) то је приступљено избору и изабрани бине др Лаза Костић и Платон Кулаковски. Али баш и да је било какве неправилности, за тај случај члан 24 пословнога реда наређује овако: „Ако ли управа не пристане на неку одлуку одбора, онда ће, преко својих рефераната, целу ствар са својим разлозима поднети одбору на ново претресање. Не одустави ли одбор ни после своју првашњу одлуку, управа ће целу ствар изнети пред скуп.“ Председник друштва (прекидајући га): та ствар није ни-

(*) Господин се председник Одбора почео у бројењу. У одбору за науку филозофске и филозошке има свега 18 чланова, од којих тројица нису у месту: др. Ђ. Даничић, Ђ. Ненадовић и М. Милошевић, а имена осталих 15 ово су: А. Васиљевић, Д. Матић, Ђ. Малетић, Ј. Бошковић, Ј. Ђорђевић, др. Ј. Турман, М. Кујунцић, М. Ђ. Милићевић, М. Шапчанин, М. Ракић, С. Сретеновић, Св. Николајевић, Св. Вуловић, Ст. Д. Поповић, Ст. Новаковић.

како била пред управом. Ј. Бошковић, (наставља): тим је очевиднија неправилна радња председника одбора. До сад није био обичај, после састанка за избор држати још какву седницу. Није у реду, да једни другима овако доскакујемо, према повољној или неповољној већини. Она потоња одлука управо и не вреди, али говорник не ће да преувелича ту ствар, само хоће да се констатује на скупу, да је при том било неправилности од стране председника одбора. — М. Ђ. Милићевић, онда писмо знали, има ли нас доста на збору, а после је нашао у списку 16 чланова тога одбора, а 5 није трећина од 16, дакле она прва одлука не беше законита, него тек ова друга, поновљена. А. Васиљевић та г. је Милићевић сам из шматизма констатовао, да има свега 14 чланова у месту. М. Кујунцић, био је површен закон, што је тај одбор предлагао Костића за члана, а не уметнички (*) — Одлучено: пошто ствар није била пред управом, упућује се да најпре, по пословнику, иде тамо.

(*) Не ће тако бити, г. Кујунцићу! Члан 16 уређења гласи: „Ради удеснијег отварања послова, друштво је подељено

На послетку пристуши се избору председника. Ст. Бошковић захваљује на дојакосњем поверењу, каже како је слаба здравља и да

на одборе: 2. Одбор за науку филозофске и филозошке: У овај одбор иду: Истраживања о унутрашњости човечанској или сваколика психолошка истраживања, у којима не иду стручно у филозофију, заједно са питањима образовања и науке. Истраживања историјски развијених унутрашњих или душевних особина у Срба и Словена. Истраживања о језику Срба и Словена. Историја књижевности српске и словенске, у којима не иду стручно у друге одборе. Историјско-етнографска истраживања у Срба и јужних Словена, у којима се нарочито настављају на језик. Издавање сваковрне грабе писмене, а где год је потребно у споразуму са одбором за науку историјске. 4. Одбор за уметност. У овај одбор иду: Естетичка истраживања у опште. Историја уметности у Срба и јужних Словена. Истраживање и прикупљање народних уметности и приређивање јавних излога уметничких производа у Срба и Словена. Даље члан 9 наређује: „Кандидате за чланове предлага који од одбора управы, а ова скуп на избор.“ А члан 19 установљава: „Сваки редовни члан припада једном од четири одбора, али то му не смета, да на позив којег год одбора, или по својој понуди, уједно има дела и у пословима којег год дру-

мора или у јужне крајеве. А. Чукић предлага, да се др. Панчић узвиком избере. Више чланова примећувају, да је др. Панчић болестан, и да целе зиме не ће моћи долазити ни на предавања ни у Просветни Савет. Напредњаци наваљују и председник попусти, да се гласа: хоће ли се гласати узвиком (?) или друштво. Сеђење пресуди ствар. Ово

год одбора. — Из свега се види, да др. Костић, по својим књижевним делима, може бити члан и 2 и 4 одбора, јер на пр. језици и палмпсести за цело иду у филозофију. — епска, лирика и драматска поезија у литературу, а основе депоте у науку; друго, члана, може бирати ма који одбор, није у статисти није ни заповеђено ни забрањено који то да чини у појединим случајима, питање је дакле просто: где је приличије; треће, и шта би вредила така одредба, докле је члан 19 у животу, који изабраном члану допушта, да може ступити у који хоће и у којима хоће одбора; према томе, овим избором није ни могао бити површен закон. То дакле није прави узрок, за што се тако радило. Ми бисмо може бити знали казати и узрок, али не ћемо ни да изгледамо претрасни, кад у самој ствари нисмо.

Иде додатак

архиастири на дику и понос православне цркве, а на пораз расколника. Живно!
WWW.UNILIB.RS
1. новембра 1881. год.

у округу врањском.
Целовајући вашу свету десницу јесмо најповољнија Вашета Високопревосиоленства:
Јован Петковић парох кривопајевски, Јован Костић парох стубалски, Стојилко Цветковић парох јеновачки, Димитрије Миленковић парох белшиевски, Цветан Миленковић парох крпкињски, Димитрије Поповић парох ритодски, и народни посланик, Вељко Кочаревић парох јелашнички, Станко Поповић парох сувонички, Монахије Поповић парох себеварански, Акса Поповић парох корбањски, Таса Костић парох бујковачки, Алта Поповић парох корбевички, Арса Поповић парох клисурски.

КЊИЖЕВНОСТ

Г. ИЛариону Руварцу.

Господине Дрвошине,

У „Гл. Срп. уч. др.“ књ. 49, на стр. 38. и 39, ви се трудите доказати, да је краљ Вукашин имао и сина „Дмитра.“ Да је Вукашин имао и сина Дмитра, то између осталог тврди, и мном лично преписани натпис, у цркви св. Димитрија. За овај натпис, на стр. 39, ви велите: „Други би се може бити још позвао и на онај натпис у цркви св. Димитрија, који је г. Панта Срећковић у Гласнику 46 стр. 220 и 221 припошито; но ја тога чинити нећу из узрока што натпис ни иде у ред натписа“..... т. ј. часни оче, ви сумњате у верност како натписа, тако и преписа.

Шта вам је дало повода да сумњате у верност и натписа и преписа? Да ли језик? Да ли само писање? Да ли нисам ја вама дао приписе и материјала, да сумњате у савестност моје радње? Као духовник и писац ви сте дужни да ми одговорите.

Ја пак и сада тврдим, да је и натпис, и препис веран и да је све онако, како сам казао у „Гласнику“ 46 о свима оним натписима, јер сам их ја, мојом руком, слично преписао, а при преписивању истих био је са мном и познати честити игуман, манастира св. Марка и св. Тројице, отац Петроније. Можете му писати преко конзулата Аустројског или руског, у Призрену.

Од моје стране, позивам вас, оче Иларионе, јемчећи за вашу личну безбедност, да дођете у Београд, од данас — кадгод хоћете, да се крвемо заједно до манастира св. Димитрија, да очима вашим видите све оне натписе, па ако ма шта будем нестатио преписао: онда ја плаћам сав трошак околу путовања и тамо и амо, будели пак онако, како сам ја преписао: онда да платите ви, часни оче, трошак околу путовања. Ви ћете ипак бити у добитку, оче Иларионе, јер ћете видети како гроб Вукашинов, тако исто и село Шареник,

је први пут, да напредњаци бирају човека из другог кола, па и то за инат.

То није било исправно. Члан 43 уређења гласи „Гласање може бити и тајно кад то предложи тројица чланова“. А члан 38 послоника наређује: „Избор бива узвиком или гласањем. На захтевање тројице чланова мора се гласати.“

Господо напредњаци! Ослободите бар Учено Друштво од ваших дрвених партијских интереса и ваших политичких страсти, којима га не само тренутно уназађујете, него чине га и трајно можда довести у опасност!

и манастир Нерезу и царев Студенац и место где је Урош убијен и где је први пут био погребен.⁽¹⁾

Чекам на одговор. Необјасните ли узроке ваше сумње и нехетете ли ићи, онда ви сами знате, шта то значи.

Стоји вам на услузи

П. Срећковић

Преписивалац натписа у цркви св. Димитрија.

ДОМАЋЕ ВЕСТИ.

„Самоуправа“ у 140. броју своје штампа је извештај о раду главног годишњег скупа српског ученог друштва.

Нећемо да обраћамо пажњу на то, каквим се тоном служи извештач према српском ученом друштву, према представницима науке и најобразованијим синонима ове земље; нећемо да обраћамо пажњу ни на то, чему извештач даје велику важност, како су чланови седели и какве су биле клупе, које су неки чланови заузимали: све то незаслужује претметбе, а већ исправке и не може бити. Али морамо обратити пажњу на то, што извештач прича о самој раду и казати отворено, да је његова прича и тенденциозна и неверна.

Извештач „Самоуправе“ гледа на чланове српског ученог друштва са политичког гледишта и види у њима „леберале“ и „напредњаке“ (а где су радикали?), а на њихове закључке, као победу једне или друге партије. И ако се чланови српског ученог друштва, као грађани, могу и разликовати међу собом у политичким питањима, не треба ту разлику преносити на поље науке, јер је наука одвојена од политике и њени су задаци далеко узвишенији и трајанији, него задаци политике. Но баш и при таком посматрању, то јест, ако гледамо на чланове српског ученог друштва, као на чланове политичких партија, опет се не мора њихова радња изначававати и неверно представљати, као што то чини извештач „Самоуправе“

Тако, на пример, извештач „Самоуправе“ прича како су либерали код питања о секретару извели читав низ предлога, како је њих брашно само Сретеновић, кога су потпомагали Алимпије и Дуцић и како су најпоште у том „сукобу либерали пронашли“!

Међутим у самој ствари било је овако: чим је дошло на ред питање о секретару, одмах је први г. Јован Бошковић, (а то је либерал) изнео предлог да се изберу два секретара, пошто један ни до сада није могао да савлађује све словене, а од сада још мање. А за тим су Новаковић и Кујунџић (а то су напредњаци) извели предлог да се изберу један секретар и један актуар. Услед тога настало је подуже већање и био је усвојен предлог г. Јована Бошковића (либерала). Сад по чему су ту „пропали либерали“? То се ваљда „учинило“ извештачу „Самоуправе“, као што му се и то „учинило“, да су либерали некога већ и предлагали за секретара. Либерали нити су кога предлагали, нити чије име спомињали; по чудно је да се извештачу није ништа „учи-

нило“ кога су напредњаци предлагали, да ли онога, који не може да савлађује севретарске послове са мањом платом, а може са већом!

О избору председника, извештач прича опет ово: како је један члан предложио да скуп избере за председника г. Панчића и како су тада либерали „скочили“ против тога кандидата и препоручивали свога, али да нису успели. Истина је само у томе, да је један члан предложио, да скуп избере за председника Панчића. А либерали, који поштују Панчића као заслужног раденика на пољу науке и више га црта бирали за председника, па и онда кад садашњи предлагачи нису ни присуствовали, нису „скочили“ против Панчића, него су само приметили да председника треба да бира не само скуп тајним гласањем, као што је и долге било, а не да га кандидира и управо бира један члан и после намеће друштву. Ту су дакле либерали заступали начело, а напредњаци личности и по томе да је извештач и у самој ствари радикалац, он би пре био за начело, него за личност. И да ли извештач збиља мисли, да су напредњаци прибегли под закрилу Панчића, што га више поштују, него либерали? Ми се дивимо такој наивности извештача.

Пошто су либерали чинили претметбе, да поједини чланови не кандидирају себи председника и тиме слабе његов ауторитет, то се разуме да они сами нису никог кандидирали нити су то могли чинити према начелу које су заступали. То се, ваљда, „учинило“ извештачу као много које шта друго!

Најзад, извештач често помиње неке чланове либералне странке, како су се они понашали у томе скупу а нарочито помиње Васиљевића, Дуцића, Владимира и Бошковића, а ништа не спомиње о члановима напредњачке странке и њиховом понашању; не спомиње ни Милићевића, ни Кујунџића, ни Ракића, ни Чумића, ни Новаковића, а они су могли обратити пажњу извештача радикалног листа. Он, као да је знао само на либерале, а до напредњака није му било ни брига. Хвала на тој пажњи, по будите уверени, да ћемо од сада и ми мало боље припазити шта раде радикали!

ПРИПОСЛАНО*

Полуважичко „Видело“ у својем 136. броју, штампало је један допис из Чаčka, у коме се поред много других неистина, тенденциозно и мени, називајући ме буциклином, подмеће, да ћу ускоро доћи за председника одавњих општина.

Да би читатељи свет видеде, колико истине има у овом „Виделовом“ допису, и да бих и ја знао с киме имам посла, позивам овим јавно дописом да се његовим именом издаје на јавност, што ако, од дана, кад ово буде јавности предано, па за десет дана јучини, ја ћу му — ематријући га за поштена човека — да допис одговорити: а ако се у овом року не јави, — онда ће за свакога бити јасно, да је безимени дописник горњег дописа прави будаклија и денушијанат, који се се на помрчине — мучки, својим сопственим блатом баца на поштене људе, и својим лажним дописима свет обмањује.
17. новембра 1881. г.
у Чаčku.

Мит. Максимовић.

ИСПРАВКА

У списку прошлог броја онога листа, у беседи председника ученог друштва, на 2 страни у 2. ступцу с почетка треба да стоји онако: „Независност је наша млада и још као треза слаба. По мудрошћу и патриотством“ и т. д.

(*) За ствари под овом рубриком уредништво не одговара.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ

Изашла је књига:

БУМРУЧКИ ЗАКONI И ПРОПИСИ

1 ДЕО

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ

Алекса Миловановић

ЦЕНА 3 ДИНАРА.

Може се добити само у министарству финансије.

У дворској књижари Виљема Фрика у Бечу изашао је:

БОЖИЋНИ КАТАЛОГ

ЦЕЛОКУПНЕ ЕНГЛЕСКЕ, ФРАНЦУСКЕ, ИТАЛИЈАНСКЕ И ШПАЊСКЕ ЛИТЕРАТУРЕ.

Изашла је III свеска Сахер Мазоховог интернационалног ревија

„НА ВИСИНИ“

(„Auf der Höhe“)

са врло обилатом садржином.

„На висини“ излази сваког месеца и етаје годишње 24 марке.

ИЗИШЛЕ СУ 25 И 26 СВЕСКА

НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ

БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА

у Панчеву

са садржином „Горски Вијенац“ и „Четири кћери“.

Огласи

НАЈНОВИЈИ ПРОНАЛАЗАК

против

Импотенције

Проспекте разашље наплаћеном писму гратис: **Bujatti in Nürnberg** (Deutschland).

Кореспонденције се примају на немачком, француском и талијанском језику.

ОБЈАВА

ЛИКВИДАЦИЈЕ

Од једног енглеског естаблишмана, које је повчане неприлике допало, добио сам ја долеотисвати, као пуномоћник за земље аустријске државе следећу наредбу: „Распродајте све ствари у партијама што пре можете, јер су каси врло потребни новци.“

По овој наредби, продајем ја ниже следеће ствари у партијама по тако пробитачној цени, да не могу пропустити а да овом приликом и п. не обратим нарочиту пажњу на необичну тјевачињу.

- 6. Пожева асталских од британског сребра са извршеном сечењем и од челика
- 5. Видлушак од британског сребра из дела.
- 6. правих, енглеских, асталских кашика од британског сребра.
- 6. Најфинијих кафених кашичица од хинеског сребра.
- 6. Најфинијих подметача од британског сребра за пожеве.
- 1. комад од правог британског сребра за држање бибера, соли и чачкалица танског сребра за сушу од правог британског сребра
- 1. велика кашика из једног комада.
- 1. Кашика од британског сребра за млеко.
- 6. енглеских кашичица за малу децу.
- 4. Часице за јаја
- 4. таслице за шећер
- 1. особита шећерница.
- 1. цедилка за чај
- 2. особито дела салонска свећњака

Сви ови 55 набројаних комада коштају укупно 8 фр 50 кр.

По нарочитој поруци може се код мене добити читаво гарнитуре из следећих ствари.

- 6. Пожева
- 6. Видлушка
- 6. Кашика
- 6. Кашичица за кафе

Поруке у натов или уз припошљку готовог новца извршује пуномоћник **Bevold mächtigter der Englischen Fabrik** — **Depôts in Wien**

M. Bauer

Grosse Spiergasse 21 и 23

(1) Како видите, ја ово и опет тврдим, негледати на то, што г. В. Мијатовић, у овој истој „Гласнику“ (стр. 180 и 181), и опет истара прошле године 1369, на месту 1366, и то цитира, после њихе самни, на стр. 142, наведених ових Вартејајевих речи: „..... име Урош. Овај умре без наследника, а велики кнезели тада поделише царевину између себе, тако да дона Милана припаде кнезу Лазару; горња — Николи жупанику; Рамоније тројици браће т. ј. Вукашину, који доби титулу краља, Амареји и Гајку.“

Р. С. Оче! Видите у цркви св. Димитрија слику краља Вукашина и „краља“ Марка.

НОВ ЕЛЕГАНТНО НАМЕШТЕНИ ФОТОГРАФСКИ АТЕЉЕ
 КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА НА ЗЕМЉИШТУ ПОКОЈНОГ ДИМИТРИЈА ВЕЛИЧКОВИЋА.
 www.unil.rs
 Част је потписаним јавити поштованом грађанству да смо подигли **ФОТОГРАФСКИ АТЕЉЕ** и уредили га по најновијем фазону и отпочели фотографска снимања.
 У нашем фотографском салону радићемо слике у различитим величинама, као кабинетске, облонг, будоар, слике у природној величини и формата обичног за албуме. Исто тако извршићемо и снимања, која спадају у врсту целе архитектуре.
 Осим тога, на захтевање и жељу поштоване публике и надлежне власти, снимићемо поједине знаменитије грађевине, пределе, и вароши. Такође израђиваће се и колориране слике, у различитим облику.
 У нашем салону има одвојена соба за господу, а тако исто и за госпође и госпошце, у којима ће се моћи преоблачити, фризирати речју прибавили смо сваку удобност.
 Наша ће главна брига бити, да на време слике буду готове, и зато, не плашећи се никаквих сметња, учтиво молимо поштовану публику, да нас изволи својом обилатом посетом почаствовати.
 Београд 1881.

Лекић и Живковић.

VERMOREL LIQUEUR BENEDECTINE
ПРАВИ БЕНЕДИКТИН
 ЛИНЕР МАНАСТИРА ФЕКИП У ФРАНЦУСКОЈ
 ОСОБИТО ГОЉИЧАН, ПОМАЖЕ ЛАКШЕ ВАРЕЊЕ ЖЕЛУДЦА.
Најбоље од свих ју ликера.
 Ваља истаћи овако свако са нашом, по коме се налази потпуно гласног управитеља, Главно стовариште у Француској, Главна агентура у Паризу бр. 79, на булевару Хаусмана, Налази се код Ј. Драшковића у апотеци код "Српског Грба" у Београду.

Покрадене су драгоцености
 један франц. наполеон од 80. фр. кован 1826 год. један наполеон прве франц. републике са ликом девојачке главе; један аустр. новац са ликом Марије Терезије од 2. дук. цес. Један дупли наполеон од 40. фр; Један и по наполеон, и 15. дук. цес. нови све у злату. Мењачима се обраћа пажња, који најлакше могу крадљивца ухватити. Ко ухвати или пронађе крадљивца добија 15. дук. цес. награде. Јавити уредништву ових новина.

Свакоме бесплатно одправља упутство за потпуно излечење у тајности и са мало трошка, тајних болести скорашњих и застарелих само ваља писати:
EYMIN, à Vienne (Isère) France.

Hogg, Pharmacien, rue Castiglione, 2. à Paris,
HUILE DE HOGG
ХОГОВО УЉЕ
 од трескине цигерице
 Извреног дејства опробаног већ више од 25 година, против *туберкулозе, фризиде, бронхитиса, кашља, скрофулозних болести, жемза, кожних болести, отока слезине, белог прања и уопште изнемоглости* и т. д. тако исто опробано као изврени лек за *слабу наву и нежну децу*, који се врло лако узима.
 Ваља се чувати од подражавања, која хоће да учини ово уље пријатнијим за узимање, а међутим оптерећава стомак и може имати често и хрђаве последице.
 Да би сваки био осигуран од преваре и уверен да има право уље од трескине цигерице и чисто под именом Hogg нека купује само оно, које се продаје у троугластим боцама са именом Hogg као и препоруком *г. Лесијера, шефа хемичара на факултету медицинском у Паризу, што се налази на етикету сваке боце.*
 СТОВАРИШТЕ У СВИМА ГЛАВНИМ ДРОГЕРИЈСКИМ ТРГОВИНАМА И АПОТЕКАМА.

Провисано на клиникама у Бечу, Паризу, Лондону, Амстердаму
30 година испитана
анатеринска вода
 за уста од
Др. Ј. Г. Поп.
 и. кр. зубног лекара у Бечу, варош, Богнерова ул. 2.
 претпоставља се свакој другој зубној води, као право предохранујуће средство против болести зуба и уста, против трудења и шуљавне зуба, пријатног је мириса и укуса, јача десни и служи као нечувано чистеће средство за зубе. Иста је изврена и за испирање грла оних, који пате од вратобоље. Цена је флаши 3 1/2, 2 1/2, 1 1/2 динара.
Попово анатер. зубно тесто. за чишћење, јачање и одржање зуба да се уклони смрад и стрепи. — Цена је флаши 3 динара.
Попово аромат. зубно тесто од толико година припознато као изредно средство за неговање и одржање уста и зуба. Цена на комад 40 п. дин.
Попов вегетабил. зубни прах чисти зубе, уклања досадни стрепи, а глазура зуба добија увек белоћу и нежност. Цена је кутији 40 п. дин.
Попово зубно олово (пломба) за самоисцелување шуљавих зуба.
arom.-medicin. Kräuter-Seife за улепшавање и поправљање лица опробано против све нечистоће коже. — У запечаћеним оригиналним кутијама 1 70 пара дин.
Опомена! Да се избегне фалсификовање, доставља се и. публици, да је свака флаша осим зашт. марке (фирма, хигеа, анатер. препарат) још и спољним заматачем увијена, који у јасном васердрку царског орла и фирму показује.
 Добити се може у свима апотекама.

TAMAR INDIEN плод за чишћење **GRILLON** освежавајући против затвора и шуљева најпријатније средство чишћења за децу.
 Grillon, pharm. 27, Rue Ramduteau, Paris

ЗА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ИНЖИЊЕРЕ
 Траже се поуздани агенти под пробитачним условима за једну црвену енглеску фасрику пољопривредних машина, парних плугова дуплог мшиноског система, које су у последње четири године прве награде добиле од речних пољопривредних друштава. Једна машина за пробу била је у **Smithfield Club Show, Agricultural Hall London** од 5 до 9 изложена, и ту је била тим поводом најодличније примљена. Само они са сигурним муштеријама између купца пољопривредних машина са пузним препорукама мека се обрете под адресом:
Mr. Laren, Midland Engine Works Leeds (England.)

ШАВЧАНИМА:
МОЈ ПРОСТРАНИ ПЛАЦ у Перској улици, са кућом, шталом и шуцом, све од тврдог материјала, на коме плацу постоји и бунар са пијаћом водом, — продајем. Купац треба трећину цене у готову да положи, а две трећине остави ће се са интересом 6%. За погодбу ваља се обратити моме мужу **Кости Ст. Павловићу** у Београду, општиншавачкој ако је потребна општинска кућа удесније прилике неће добити.
 1—3. **Анка Павловићка.**

НИШЛИЈАМА:
МОЈ ПЛАЦ СА ДВА НОВО САГРАЂЕНА ДУБАНА у Нишу, на пиротском путу спрам амама, продајем, купац треба половину цене да положи, а другу половину може задржати са интересом 8%. Ко је муштерија нека ми се јави.
Коста Ст. Павловић
 1—3 **НАЧЕЛНИК ОКРУЖНИ У ЦЕНЗИЈИ.**

ПРИЈАТЕЉИМА:
 Славим св. **Николу**, а станујем у другој кући испод црвеног крета.
Коста Ст. Павловић
 1—3 **НАЧЕЛНИК ОКРУЖНИ У ЦЕНЗИЈИ.**

ЈЕДИНСТВЕНО
 по јевтини и изврсној крости

 по јевтини и изврсној крости
 ТО ЈЕ НОВИ, СА ВИШЕ СТРАНА НАГРАЂЕНА
„КОМУНАЛ“ ЗА СЕЧЕЊЕ РЕПЕ.
 № I. за цену од 20 фр. № II. за 25 фр. набавља ц. кр. привилегисана фабрика за пољопривредне справе, Krauss & Comp, Wien, Währing, Herren-gasse 74 — 76. Проспекти гратице и франко.

Прилепчиве болести
 Болести коже, чиреви, крапе болести и т. д. леце се
Депуративним дволецима
Dr. а Оливијера
 одобреним медицинском академијом у Перизу и владом и четиригодишњим некуством публике засведочени као изврени, употребљају се у болницама. Извесно лечење овим моћним депуративом од улцера, екузмана, афекција скорашњих и застарелих, случаја конективних у устима и гуши итд.
24.000 франака награде
 да никаква друга метода нема ових изврених својстава. Лечење пријатно, брзо, левино и поуздано. 62 rue de Rivoli Paris. Консултације од подне до 6 сати и реко писама.

ЧАСТ МИ ЈЕ ЈАВИТИ ПОШТОЕАНОЈ публици и путницима. Ја сам од 1 ов-м. т. год. узео под заштитом гостиницу „Шарену кафану“ овди у Јагодина и снабдео је са добрим јелом пићем и добрим услугама и свима потребама.
 28. Октобра 1881. г.
 Јагодина.
Стојан Андрејевић
 ГОСТИНИЧАР.

СРПСКИХ ЛОВОЗА
 на одмор,
 ПОД ВРЛО ПРОБИТАЧНИМ УСЛОВИМА
 имаде код
Милана Ж. Ђорђевића
 у БЕОГРАДУ.
 Месечне одлазе почињу од 4 динара, па на више, како ко хоће и колико може да ушлађује. Исто тако имаде и других страних лозова на продају.

СТЕВАН М. СТОИЉКОВИЋ
 ТРГОВАЦ ИЗ АЛЕКСИНЦА
 у 55 години живота преселио се у вечност 18. а сарањен је 18. овог месеца.
 Ову тужну вест јављамо свима нашим сродницима, пријатељима и познаницима а у исто време изјављујемо најтоплију захвалност свима онима који су на погребу покојника били и нама у тузи нашој своје саучешће указали.
 Окалошени:
 СИНОВАЦ: Маца.
 КЉЕРИ: Косара и Љубица!
 СИН: Божидар.
 ЗЕТ: Љуба П. Младеновић
 ТРГОВАЦ ИЗ НИША.

ЗУЈИЦЕ
 Као и онима који нам своје сажалење у тузи нашој путем телеграфа изјавише, овим изјављујемо нашу највећу благодарност. Дубоко смо захвални његовом Високопреосвештенству господину Митрополиту Михаилу, који је својим чинодејством при сироводу и оделу, свечаности тога тужнога сировода врло много допринео. Исто смо тако благодарни и господину Протосињелу Ружичићу и осталом свештенству који су такође приликом овом чинодејствовати изволели. Овако ведико и срдчно учешће из свију редова уваженог и поштованог грађанства једино је било у стању, да нашу превелику тугу за изгубљеном покојницом бар у неколико ублажи.
 У Београду
 18 Новембра 1881
 СИНУРА: Велимир Карапешћ
 МАТИ: Катарина Коларац
 ДЕЦИ: Јелена, Надежда, Живојин, Милица и Љубица
 СЕСТРА: Јулијана Д. Нешић
 СА ОСТАЛОМ РОДБИНОМ